

بررسی جایگاه و عملکرد دفاتر مالکیت فکری در دانشگاهها و پارکهای علم و فناوری

سید سعید منجم زاده^۱، مالک سعیدی^۲

۱- تهران، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، monajemzadeh@gmail.com

۲- تهران، ستاد ویژه توسعه فناوری نانو، malek.saeidi@gmail.com

چکیده

حفاظت از دارایی های فکری و تسهیل در فرایند تجاری سازی آنها، یکی از رویکردهای مهم در دانشگاهها در دهه های اخیر بوده است و اهمیت این موضوع با توجه به جایگاه حیاتی دانشگاه در توسعه فناوری کشورها، انکارناپذیر می نماید. یکی از راهکارهای دانشگاهها در این خصوص، تأسیس دفاتر انتقال فناوری است. در چند سال اخیر نیز در تعدادی از دانشگاهها و پارکهای علم و فناوری کشورمان دفاتر مالکیت فکری با مأموریتی مشابه تأسیس شده اند. در این مقاله تلاش شده است جایگاه و عملکرد این دفاتر بررسی شود. برای این منظور پرسشنامه ای تهیه و این ارزیابی در پنج محور برنامه ریزی، نیروی انسانی، جایگاه، تعاملات و ارائه خدمات، از طریق مصاحبه نیمه ساختار یافته صورت گرفته است. نهایتاً بر اساس اطلاعاتی که از گفتگوهای انجام شده به دست آمد، پیشنهادهایی ناظر به ارتقاء عملکرد این دفاتر ارائه شده است.

واژه های کلیدی: دفاتر مالکیت فکری، دفاتر انتقال فناوری، تجاری سازی در دانشگاهها

۱- مقدمه

به تناسب اهمیت توسعه فناوری با هدف ارتقاء توان رقابت پذیری در صنایع و تولیدات کشور، توجه به دستاوردها و تولیدات دانشی و فناورانه دانشگاهها نیز بیشتر شده است. البته ابعاد این موضوع به مرزهای کشور محدود نمیشود و در سایر نقاط دنیا نیز در دهه های اخیر توجه فزاینده ای به دانشگاهها و چگونگی استفاده بهینه از تحقیقات دانشگاهی صورت گرفته است. در این میان یکی از اصلی ترین رویکردها، حفاظت از دارایی های فکری تولید شده در دانشگاهها و کمک به تجاری سازی آنها است.

در این خصوص راهکارهای متعددی در دانشگاهها به کار گرفته شده است. به عنوان مثال قانون بای-دال^۳ در سال ۱۹۸۰ در کشور آمریکا، چارچوبی برای دانشگاه ها تنظیم کرد تا اختراعاتی که با بودجه دولتی به دست می آیند را تحت مالکیت خود داشته باشند. این مهمترین مسیری بود که تا آن زمان جهت تجاری سازی فناوری در دانشگاهها و ارائه آن به عموم مردم ایجاد شده بود. پس از اجرایی شدن قانون بای-دال، بسیاری از دانشگاهها اقدام به ایجاد دفاتر انتقال فناوری با هدف کمک به تجاری سازی اختراعات خود نمودند [۶] [۸].

۱ دانشجوی دکترای مدیریت آموزش عالی دانشگاه تهران، معاون مدیرکل دفتر سیاستگذاری علم و فناوری

۲ کارشناس ارشد مهندسی مواد، کارشناس مالکیت فکری ستاد ویژه توسعه فناوری نانو

³ Bayh-Dole

بعد از تصویب قانون بای-دال در آمریکا، موضوع مالکیت آثار دانشگاهی در این کشور وارد مرحله جدیدی شد. دانشگاه های مختلف در آمریکا در تعیین حدود حقوق و وظایف دانشگاه و پدیدآورنده خط مشی های حقوقی تدوین نمودند و معیارهایی در تعیین مالکیت آثاری که در این دانشگاه ها پدید می آید، ارائه نمودند [۱].

مطالعات موجود تأکید دارد که ایجاد دفاتر انتقال فناوری در دانشگاهها، یکی از اصلی ترین راهکارهای دانشگاهها برای حفاظت از دارایی های فکری تولید شده و تجاری سازی آنها بوده است [۲].

تجربه نشان داده است وجود این دفاتر و عملکرد مناسب آنها، میتواند به افزایش قابل توجه قراردادهای تحقیقاتی دانشگاهها منجر شود [۴].

در این دفاتر فعالیتهای متعددی در این راستا انجام میشود. به عنوان مثال در خط مشی حقوق مالکیت فکری دانشگاه کالیفرنیا جنوبی آمریکا ذیل عنوان مدیریت خط مشی آمده است: «اداره انتقال فناوری (OTL^۱) برای مثال اختراع را ارزیابی و ارزش اقتصادی آن را تعیین خواهد کرد، گزارش های اختراع را مدیریت و میکند، برای آثار واجد مالکیت فکری تولید شده در دانشگاه حمایت حق اختراع و حمایت کپی رایستی تحصیل خواهد کرد و در مورد قراردادهای مجوز بهره برداری مذاکره خواهد کرد. مالکیت نتایج ملموس تحقیقات را منتقل خواهد کرد. قراردادهای محرمانه منعقد خواهد کرد و دیگر قراردادهای توزیع تکنولوژی را منعقد خواهد کرد. اداره خدمات صدور مجوز بهره برداری و علائم تجاری (TLSO^۲) همچنین در سرویس دهی به منظور شفاف سازی، ثبت، حمایت و اجرای علائم دانشگاه، مذاکره قراردادهای مجوز بهره برداری و قراردادهای ارتقا و مشاوره مسائل علائم تجاری کمک خواهد کرد. اداره صدور مجوز بهره برداری و اداره خدمات صدور مجوز بهره برداری و علائم تجاری با اداره مشاوره کل به منظور تضمین اینکه قراردادی که به واسطه دانشگاه اجرا میشود از لحاظ قانونی مورد قبول است کار میکند» [۷].

بر همین اساس شاخصهای مختلفی نیز در این زمینه مورد توجه قرار گرفته است. به عنوان نمونه یکی از مهم ترین شاخصها برای مطالعه فعالیت های انتقال فناوری دانشگاهی، بررسی فروش لیسانس سالانه است که در آمریکا و کانادا توسط انجمن مدیران فناوری دانشگاه (AUTM) ارائه می شود [۹].

در کشور ما نیز در سال های اخیر در تعدادی از دانشگاهها و پارکهای علم و فناوری، دفاتر مالکیت فکری تشکیل شده است. البته چنانچه در بالا دیده میشود، وظایف متعددی برای دفاتر انتقال فناوری در دانشگاههای بزرگ دنیا پیشبینی و تعریف شده است اما در دفاتر مالکیت فکری در دانشگاههای و پارکهای علم و فناوری ایران، در حال حاضر به دلایل متعدد بسیاری از این فعالیتهای صورت نمیگیرد و تنها تعداد محدودی از اقدامات نظیر برگزاری دوره های عمومی آموزشی و ترویجی و کمک به ارزیابی اختراعات برای ثبت آنها انجام می پذیرد.

مطالعات نشان میدهد این دفاتر در صورتی به اهداف خود در تجاری سازی فناوریها خواهند رسید که به آخرین مهارتهای مورد نیاز در فضای کسب و کار و توانمندیهای لازم مدیریتی مجهز شوند [۵].

نویسندگان این مقاله با درک اهمیت توانمندسازی نیروی انسانی این دفاتر و انجام فعالیتهای پشتیبان نظیر تدوین استراتژی، محتوای پرسشنامه خود را تنظیم نموده و با هدف دستیابی به رهنمودهایی برای بهبود عملکرد این دفاتر، به ارزیابی آنها اقدام نموده اند. لذا در این مقاله به دنبال ارزیابی وضعیت و عملکرد این دفاتر هستیم و چهار دفتر را به صورت خاص مورد بررسی قرار داده ایم.

۲- روش تحقیق

بمنظور ارزیابی و بررسی وضعیت و عملکرد دفاتر مالکیت فکری، پرسشنامه ای تنظیم شده و با کارشناسان مسئول مالکیت فکری در این دفاتر به صورت تلفنی و در قالب گفتگوی نیمه ساخت یافته مطرح شده است. محتوای این پرسشنامه که بر مبنای مطالعه تجربیاتی از دفاتر انتقال فناوری و مالکیت فکری در دانشگاههای مختلف دنیا و با توجه به تجربیات

¹ Office of Technology Licensing

² The Trademark and Licensing Service Office

نویسندگان در این خصوص تنظیم شده است، پس از تدوین در اختیار تعدادی از صاحبانظران و افراد صاحب تجربه در حوزه مالکیت فکری قرار داده شد و با توجه به نظرات دریافت شده، اصلاح گردید.

در مرحله بعد با کارشناسان مسئول دفاتر مالکیت فکری در شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان، دانشگاه صنعتی امیرکبیر، دانشگاه تهران، و پارک علم و فناوری یزد گفتگو شده و پرسشهای مورد نظر با ایشان مطرح شد.

در پرسشنامه ای که برای ارزیابی و بررسی عملکرد دفاتر مالکیت فکری در پارکهای علم و فناوری و دانشگاههای کشور طراحی شده است، وضعیت و عملکرد دفاتر مالکیت فکری در ۵ محور اصلی و عمده مورد بررسی قرار گرفته است. «برنامه ریزی و تدوین استراتژیهای دفتر»، «وضعیت نیروی انسانی»، «جایگاه این دفاتر در سازمانهای مادر (شامل پارک علم و فناوری یا دانشگاه)»، «تعاملات و ارتباطات دفاتر با سایر مجموعه ها»، و «خدمات ارائه شده توسط دفاتر»، محورهای اصلی هستند که در پرسشنامه مورد توجه قرار گرفته است.

ذیل هر یک از این محورها، مولفه یا مولفه هایی مورد نظر بوده و در پرسشنامه مطرح شده است. به این ترتیب که ذیل محور «وضعیت نیروی انسانی»، مولفه های «آموزشهای خارجی یا داخلی گذرانده شده توسط کارشناس مسئول مالکیت فکری»، «هزینه های دفتر برای آموزش کارشناس مسئول مالکیت فکری»، «تحصیلات ایشان و سطح آن»، «میزان صرف وقت کارشناس مالکیت فکری دفتر با تمرکز بر روی مالکیت فکری»، «تعداد افراد مرتبط با دفتر مالکیت فکری (که مستقیماً مرتبط با موضوع مالکیت فکری بوده و بصورت تمام وقت، پاره وقت، یا به عنوان مشاور با این دفاتر همکاری دارند)» مورد پرسش قرار گرفته است.

ذیل محور «خدمات ارائه شده توسط دفاتر»، مولفه های «میزان و سطح آموزشهای ارائه شده با همکاری دفتر (شامل حجم این آموزشها، تنوع موضوعات ارائه شده و سطح آنها در دو قالب مبتدی یا پیشرفته)»، و «میزان ارائه خدمات به افراد یا شرکتهای خارج از مجموعه مادر (مجموعه هایی غیر از دانشگاه یا پارک علم و فناوری)» مورد پرسش بوده است.

ذیل محور «جایگاه این دفاتر در سازمانهای مادر (شامل پارک علم و فناوری یا دانشگاه)»، مولفه های «میزان توجه و اولویت دهی به مالکیت فکری از سوی مقام مافوق (شامل معاون فناوری پارک، معاون پژوهشی دانشگاه و...)» مورد سوال واقع شده است.

در ارتباط با محور «برنامه ریزی و تدوین استراتژیهای دفتر»، «وجود یا عدم وجود نقشه راه (شامل اهداف، برنامه عملیاتی و...)» سوال شده است.

در خصوص محور «تعاملات و ارتباطات دفاتر با سایر مجموعه ها»، مولفه های «میزان رعایت و توجه به شیوه نامه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای دفاتر منطقه ای در عمل»، «میزان ارتباط فعال و همکاری با سایر دفاتر منطقه ای مالکیت فکری»، «نوع همکاری و ارتباط با سایر دفاتر (شامل انتقال تجارب، تشکیل بانک اطلاعاتی مشترک و...)» و میزان ارتباط با وزارت علوم یا سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی ایران» بررسی شده است.

لازم به ذکر است که در خصوص مولفه «میزان رعایت و توجه به شیوه نامه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای دفاتر منطقه ای»، «شیوه نامه حمایت از ثبت اختراعات در خارج و بهره برداری از اختراعات در داخل کشور» که از سوی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تدوین و ابلاغ شده مدنظر بوده است [۳].

به این ترتیب وضعیت و عملکرد دفاتر مالکیت فکری در ۵ محور اصلی و ۱۳ مولفه ارزیابی و بررسی شده است.

۳- یافته ها

چنانچه ذکر شد محور نیروی انسانی در چند مولفه بررسی شده است. آموزشهای خارجی و داخلی گذرانده شده توسط کارشناس اصلی مالکیت فکری در این دفاتر، یکی از این مولفه ها بوده است. از میان کارشناسان چهار دفتر بررسی شده، تنها یکی از آنها آموزشهای خارجی و بین المللی مربوطه را گذرانده اند و یکی از ایشان آموزشهای داخلی را نیز سپری نکرده است. همچنین از میان دفاتر مورد بررسی، تنها دو دفتر برای آموزش نیروی انسانی هزینه کرده است.

از نظر میزان تحصیلات افراد و کارشناسان شاغل در این دفاتر، سه نفر تحصیلات کارشناسی ارشد و یک نفر کارشناسی داشته اند. همچنین دو نفر از ایشان در رشته های مهندسی و دو نفر دیگر در رشته های مدیریت و کارآفرینی تحصیل نموده اند.

آخرین مولفه در این محور، میزان صرف وقت کارشناس مالکیت فکری دفتر با تمرکز بر روی مالکیت فکری در طول یک هفته معمول بوده است که به صورت درصدی بیان شده است. کارشناسان دفتر در پاسخ به این سوال بررسی شده به ترتیب ۳۰، ۱۵، ۲۰ و ۲۵ درصد را مطرح کرده اند. یعنی به طور میانگین ۲۲/۵ درصد از وقت هر کدام از کارشناسان، با تمرکز بر مالکیت فکری اختصاص پیدا میکند.

تعداد افراد مرتبط با دفتر م.ف.، شامل افرادی که مستقیماً مرتبط با موضوع م.ف. با این دفاتر مرتبط بوده و بصورت تمام وقت، پاره وقت، یا مشاور با آنها همکاری میکنند، ۵، ۳، ۱ و ۷ نفر بوده است. به عبارتی به طور میانگین با هر دفتر ۴ نفر در ارتباط هستند.

در خصوص محور جایگاه این دفاتر در سازمانهای مادر، تمام پاسخها نسبت به پرسش میزان توجه و اولویت دهی به مالکیت فکری از سوی مقام مافوق (از بین سه گزینه کم، متوسط، زیاد)، زیاد بوده است.

در مورد محور خدمات ارائه شده، میزان و سطح آموزشهای ارائه شده با همکاری دفتر از نظر میزان ساعت و حجم، تنوع موضوعات ارائه شده و سطح مطالب از مبتدی تا پیشرفته، مورد بررسی قرار گرفته است. در چهار دفتر بررسی شده، ۲، ۲۰، ۲ و ۳ مورد دوره های آموزشی ارائه شده است. با توجه به پراکندگی زیاد اطلاعات در این زمینه و فعالیتهای گسترده تر در دفتر دوم، میانگین کل اطلاعات در این زمینه نمیتواند گویا باشد. اما میانگین تعداد دوره های ارائه شده در سه دفتر دیگر، کمتر از سه دوره در طول یک سال بوده است.

در مولفه میزان ارائه خدمات به افراد یا شرکتهای خارج از مجموعه مادر (دانشگاه، پارک)، دو دفتر اول و چهارم به ترتیب ۵۰ و ۲۰ درصد از زمان خدمات خود را به سایر مجموعه ها ارائه کرده و دو دفتر دیگر هیچ خدمتی به افراد یا شرکتهای یا سازمانهای بیرونی ارائه نکرده اند. به عبارتی به طور میانگین ۱۷/۵ درصد از خدمات ارائه شده در این دفاتر، به مجموعه های خارج از سازمان مادر اختصاص یافته است.

در خصوص محور برنامه ریزی و تدوین استراتژی برای دفاتر مالکیت فکری، وجود یا عدم وجود نقشه راه (شامل اهداف، برنامه عملیاتی و...) برای هر دفتر مورد پرسش قرار گرفته است. برخلاف انتظار، در هیچیک از دفاتر بررسی شده، برنامه و استراتژی مشخصی برای یک سال آینده وجود نداشته است.

در زمینه محور تعاملات و ارتباطات، در مولفه «میزان رعایت و توجه به آیین نامه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای دفاتر منطقه ای در عمل» (بر مبنای طیف سه تایی کم، متوسط، زیاد)، یکی از دفاتر (که عضو مراجع منطقه ای نبوده) پاسخی نداده و سایر دفاتر هر کدام گزینه های متوسط، کم و زیاد را برگزیده اند.

در ادامه محور تعاملات و ارتباطات، در زمینه مولفه نوع همکاری و ارتباط با سایر دفاتر (اعم از انتقال تجارب، تشکیل بانک اطلاعاتی مشترک در خصوص مشاوران و همکاران و متقاضیان و...)، سه دفتر که از اعضای مراجع منطقه ای مالکیت فکری بوده اند، به جلسات سالانه مراجع منطقه ای اشاره کرده و دو تا از این دفاتر تماسهای تلفنی بین دفاتر را که به ندرت انجام میشود نیز ذکر کرده اند.

در خصوص آخرین مولفه از محور تعاملات و ارتباطات، یعنی میزان ارتباط با وزارت علوم یا سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی ایران (بر اساس طیف سه تایی کم، متوسط، زیاد)، به ترتیب پاسخهای متوسط، کم، کم، و زیاد را مطرح کرده اند.

۴- نتیجه گیری

بر اساس پاسخهایی که توسط کارشناسان مسئول مالکیت فکری در دفاتر مورد بررسی ارائه شد، نتایجی به دست آمده است که در ادامه به آن اشاره میشود:

۴-۱- نیروی انسانی

در ارتباط با آموزشهای خارجی و داخلی گذرانده شده توسط کارشناس اصلی مالکیت فکری در این دفاتر، با توجه به اینکه از میان کارشناسان چهار دفتر بررسی شده، تنها یکی از آنها آموزشهای خارجی و بین المللی مربوطه را گذرانده اند و یکی از ایشان نیز آموزشهای داخلی را نیز سپری نکرده است، میتوان به این جمعبندی رسید که ضروری است موضوع آموزش نیروی انسانی شاغل در دفاتر، با تأکید و توجه بیشتری دنبال شود. توجه به این مسئله که از میان دفاتر مورد بررسی، تنها دو دفتر برای آموزش کارشناسان و نیروی انسانی خود هزینه کرده است، ضرورت این موضوع را بیش از این نشان میدهد. از نظر میزان تحصیلات کارشناسان شاغل در این دفاتر، سطح تحصیلات مناسب و اکثراً دارای تحصیلات کارشناسی ارشد بوده اند. اما رشته تحصیلی تنها یکی از ایشان تا اندازه ای با موضوعات مالکیت فکری و تجاری سازی و انتقال فناوری و سایر موضوعات مشابه قرابت دارد. لذا بهتر است در این دفاتر توجه بیشتری به استفاده از فارغ التحصیلان رشته های مرتبط نظیر مدیریت فناوری (که در دوران تحصیل خود علاوه بر آشنایی با مبانی مالکیت فکری، با روشهای تجاری سازی فناوری نیز آشنا میشوند) صورت گیرد. با توجه به ماهیت مهندسی طرحهایی که به این دفاتر برای حفظ حقوق مالکیت فکری و تجاریسازی ارجاع میشود، بهتر است از فارغ التحصیلان رشته های مهندسی که تحصیلات کارشناسی ارشد خود را در رشته هایی نظیر مدیریت فناوری اخذ کرده و آموزشهای لازم را گذرانده اند استفاده شود. در خصوص افراد همکار و مشاورین خارج از دفتر، میانگین ۴ نفر برای دفاتر مورد بررسی به دست آمده است که میتواند قابل قبول باشد.

در خصوص مولفه میزان صرف وقت کارشناس دفتر برای تمرکز بر روی مالکیت فکری، با توجه به اینکه به طور میانگین تنها ۲۲/۵ درصد از وقت هر کدام از کارشناسان، برای این موضوع اختصاص پیدا کرده است، ضروری است در سازماندهی داخلی و مدیریت منابع انسانی این دفاتر بازنگری شده و امکان تمرکز بیشتر کارشناسان بر مالکیت فکری فراهم شود. این مسئله با توجه به گستردگی و بعضاً پیچیدگی ابعاد کار، حیاتی بوده و به نیروی انسانی امکان فعالیت تخصصی را میدهد.

۴-۲- جایگاه

از نظر محور جایگاه این دفاتر در سازمانهای مادر، با توجه به اینکه تمام پاسخها نسبت به پرسش میزان توجه و اولویت دهی به مالکیت فکری از سوی مقام مافوق، زیاد بوده است، نشان میدهد که در بسیاری از مراکز دانشگاهی و پارکهای علم و فناوری، ضرورت توجه کافی به مالکیت فکری درک شده و برای آن اولویت قائل هستند.

۴-۳- برنامه ها

از آنجا که هیچکدام از چهار دفتر مورد نظر، نقشه راه و برنامه استراتژیک (شامل اهداف، برنامه عملیاتی و...) خود را تدوین نکرده اند، باید در این زمینه اهتمام جدی صورت گیرد.

۴-۴- خدمات

برگزاری دوره های آموزشی، یکی از مهم ترین خدمات این دفاتر بوده است که در پرسشنامه نیز به آن اشاره شده. اما با توجه عدم آشنایی کافی فعالان نظام علم و فناوری کشور با ابعاد و الزامات مالکیت فکری، به نظر میرسد نیاز و ظرفیت جذب بیشتری برای ترویج و آموزش این حوزه در کشور وجود داشته باشد و برگزاری کمتر از سه دوره آموزشی (به طور میانگین) در طول یک سال توسط سه دفتر، نشان از ضرورت توجه بیشتر به این موضوع دارد. همچنین با توجه به اینکه کلیه دوره ها مقدماتی و حداکثر زمان آن یک روزه بوده است، باید به برگزاری دوره های آموزشی پیشرفته و تخصصی نیز توجه بیشتری شود.

در خصوص ارائه خدمات به افراد یا شرکتهای خارج از مجموعه مادر، با توجه به اینکه دو تا از دفاتر هیچ تجربه ای در این زمینه نداشته اند، به نظر میرسد تاکنون به این موضوع به عنوان یک رویکرد جدی و مستقل نگاه نشده است. اما واقعیت آن است که این دفاتر میتوانند برای سایر شرکتهای و محققان خارج از سازمان مادر خود نیز مفید بوده و خدمات و تجربیات خود را در اختیار ایشان نیز قرار دهند.

۴-۵- تعاملات و ارتباطات

در زمینه مولفه «میزان رعایت و توجه به آیین نامه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای دفاتر منطقه ای در عمل» ذیل محور تعاملات و ارتباطات، پراکندگی پاسخها زیاد بوده است و نشان از این دارد که برای اجرای دقیق تر و گسترده تر آیین نامه مورد نظر، نیاز به پیگیریهای بیشتری است.

همچنین در زمینه نوع همکاری و ارتباط با سایر دفاتر (اعم از انتقال تجارب، تشکیل بانک اطلاعاتی مشترک در خصوص مشاوران و همکاران و متقاضیان و...)، دفاتری که عضو مراجع منطقه ای هستند، به جلسات سالانه مراجع منطقه ای اشاره کرده اند و در دو مورد نیز به تماسهای تلفنی بین دفاتر که به ندرت انجام شده است اشاره شده است. این موضوع نشان از اهمیت جلسات مشترک بین دفاتر و لزوم افزایش تعداد این جلسات در طول سال دارد. همچنین نشان میدهد برای انتقال تجربیات و دانش بین این دفاتر، باید برنامه های جدی و گسترده تری فراهم نمود.

نهایتاً آنکه میزان ارتباط با وزارت علوم یا سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی ایران (به عنوان مهمترین و پرکارترین دفتر مرجع منطقه ای)، مطلوب تلقی نمیشود و تنها یکی از دفاتر ارتباطات خود را مطلوب تلقی کرده است.

در پایان پیشنهاد میشود وزارت علوم، تحقیقات و فناوری میتواند بمنظور بهبود عملکرد دفاتر مالکیت فکری دانشگاهها و پارکهای علم و فناوری، شاخصهایی را که برای ارتقاء عملکرد این دفاتر ضروری به نظر میرسد و در این مقاله به تعدادی از آنها اشاره شده است، مشخص نموده و به این دفاتر اعلام نماید و در همان راستا ارزیابی های مستمری نیز به عمل آورد و دفاتر موفق را تشویق و به حل مشکلات دفاتر ضعیف تر کمک نماید. به عنوان مثال تدوین استراتژی و نقشه راه که هم اکنون در دفاتر انتقال تکنولوژی بسیاری از دانشگاههای دنیا امری معمول و رایج به شمار میرود، باید به عنوان یکی از وظایف دفاتر مالکیت فکری اعلام شود.

همچنین بمنظور رفع محدودیت های این مطالعه در تحقیقات آتی، پیشنهاد میشود کلیه دفاتر مالکیت فکری بررسی شوند و تأثیرات عملکردی آنها بر خروجی های دانشگاهی و شرکتهای عضو پارکهای علم و فناوری بررسی شود.

تشکر و قدردانی

بدینوسیله تشکر خود را از کارشناسان محترم مالکیت فکری دفاتر مالکیت فکری که در تهیه این مقاله با ما همکاری نمودند اعلام میداریم.

مراجع

- [۱] صادقی محمود، رضایی ابوالفضل، شهبازی نیا مرتضی، بررسی حقوقی مالکیت آثار دانشگاهی، سیاست علم و فناوری، سال سوم، شماره ۴، تابستان ۱۳۹۰
- [۲] رضایی ابوالفضل، مطالعه تطبیقی حقوق مالکیت فکری آثار دانشگاهی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۹۰
- [۳] وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، شیوه نامه حمایت از ثبت اختراعات در خارج و بهره برداری از اختراعات در داخل کشور، ۱۳۸۹
- [4] Caldera Aida, Debande Olivier, (2010), "Performance of Spanish universities in technology transfer: An empirical analysis", Research Policy 39, 1160-1173
- [5] Chapple Wendy, Lockett Andy, Siegel Donald, Wright Mike, (2005), "Assessing the relative performance of U.K. university technology transfer offices: parametric and non-parametric evidence", Research Policy 34, 369-384

- [6] Henderson, R., Jaffe, A. and Trajtenberg, M., (1998), “Universities as a source of commercial technology: a detailed Analysis of university patenting, 1965–1988”, The review of economics and statistics, 80(1), pp.119–127.
- [7] University of California, (2003) “guidance for faculty and other academic employees on issues related to intellectual property and consulting”,
- [8] Judith Sheft, (2008) Technology transfer and idea commercialization, Nature Biotechnology 26,
- [9] Niedfeldt Tresa, KSURF and Gary Rabold, Benchmarking Technology Transfer: How does Kansas State University rate, Vice President, Technology Transfer, MACC

ایده
پهلوگیری

Position and Performance Evaluation of the Intellectual Property Offices of Universities and Science and Technology Parks

Seyed Saeed Monajemzadeh¹, Malek Saeidi²

Office of Science and Technology Policy, monajemzadeh@gmail.com
Iran NanoTechnology Initiative Council, malek.saeidi@gmail.com

Abstract

Protection of intellectual property and facilitate commercialization process is one of the major approaches in universities in recent decades and the critical role of technology in developing countries is undeniable. One of the ways the university in this regard, is establishment of technology transfer offices. In the last few years a number of universities and science and technology parks of our intellectual property offices have been established with a similar mission. This paper is an attempt to evaluate the status and performance of these offices. For this purpose, a questionnaire was prepared and evaluated in five-axis programming, staffing, location, and service interactions through semi-structured interviews were carried out. Finally, based on the information obtained from the conversation, proposals to improve the performance of regulatory agencies are presented.

Keywords: Intellectual Property Offices, Technology Transfer Offices, Commercialization in Universities

1 Deputy director of the Office of Science and Technology Policy, PhD Student of Higher Education Management
2 Iran NanoTechnology Initiative Council, Intellectual Property Expert, MSc of Materials Eng.